

Motion till riksdagen

1988/89:Bo269

av Claes Roxbergh m. fl. (mp)

Bostadsfinansieringen

Samhällets nuvarande regelsystem för bostadspolitiken är utomordentligt krångligt. Trots – eller på grund av – detta uppvisar det en rad brister och orättvisor och är dessutom utomordentligt dyrt för statskassan. 1989 beräknas utgifterna för bostadsbidrag, inkl. kommunalt bostadstillägg för pensionärer, till 8,1 miljarder kronor och kostnaderna för räntebidrag till 17,7 miljarder. Skattesubventionen till egnahemsägare beräknas kosta 17,4 miljarder kronor.

Dessa subventioner bidrar otvivelaktigt till att möjliggöra ett acceptabelt boende för betalningssvaga grupper, men de innehåller också ett enormt "spill" i form av stöd till överkonsumtion av bostadsyta och fördelningspolitiska skevheter. Subventionspolitiken har sammantaget skapat ett osunt klimat på bostadsmarknaden där skatte- och bidragsregler ofta betytt mer för utformningen av bostadskonsumtionen än reella ekonomiska kostnader. Det har också lett till en osund bostadsmarknad där priskänsligheten satts ur spel vilket fått en klart inflationsdrivande effekt med höga nybyggnadskostnader och en våldsam prisstegring på villor och bostadsrätter framför allt i storstadsområdena.

Minska överkonsumtionen

För närvarande utgår bostadssubventioner i form av räntesubventioner och ränteavdrag i många fall till ett boende som måste betecknas som liggande långt över en rimlig grundstandard. Även ägare till lyxvillor får göra ränteavdrag, vilket i realiteten betyder att andra boende via skattsedeln är med och subventionerar deras boende. Räntesubventioner utgår till själva bostaden (för villor upp till en yta av 180 kvm) oberoende av hur många som bor i lägenheten, t. ex. även om bara en eller två personer bor i en lägenhet på kanske 100 eller 150 kvm.

Ett sådant stöd från samhället till överkonsumtion av bostadsyta är både fördelningspolitiskt orättvist och bidrar till ett onödigt slöseri med naturresurser för byggnadskonstruktion, uppvärmning m.m. Ett viktigt mål för en översyn av bostadsfinansieringen måste vara att hitta ett system som innebär att stöd endast utgår till vad som kan betecknas som en rimlig bostadsstandard och att standard därutöver helt måste betalas av den boende själv. Eventuellt skulle ett sådant stöd kunna knytas till en viss ytnorm per boende (mantalsskriven) i en lägenhet.

Minskad spekulation

Ett annat viktigt mål för bostadspolitiken måste vara att reducera bostadens roll som handelsvara och spekulationsobjekt. Dagens bostadsmarknad visar en rik provkarta på hur det som följd av subventionseffekterna och marknadens inverkan, t.ex. den överhettade bostadssituationen i storstadsområdena, skapas stora fastighetsvärden. Subventionspolitiken och realisationsvinstbeskattningen av bostäder måste utformas så att det försvåras för enskilda och företag att göra oförtjänta vinster på sitt eget eller andras boende. Däremot ser vi positivt på bostaden som sparform och sparmål.

Förenklade regler

Dagens bostadsfinansieringssystem är synnerligen komplicerat. Framför allt gäller detta räntesubventionerna. Ett mål för en framtida översyn måste också vara att förenkla systemet.

Bostadsfinansieringen måste också utformas så att inte kostnadsökningar i produktions- och förvaltningsledet automatiskt kan övervältras på subventionssystemet. Genom ökade bostadsbidrag, räntesubventioner och ränteavdrag sker detta i stor utsträckning i dag vilket torde vara en viktig orsak till de snabba kostnadsökningarna inom bostadssektorn.

Parlamentarisk utredning

Miljöpartiet välkomnar den översyn av bostadssubventioner m.m. som aviseras i statsverkspropositionen liksom den parlamentariska utredning som förutskickas. Miljöpartiet kommer att konstruktivt medverka i en sådan för att nå de mål vi ovan angett. Målet för en sådan utredning måste, enligt miljöpartiet de grönas åsikt, vara att finna ett system för bostadsfinansiering som

- möjliggör för alla att inneha en bostad med rimlig standard (t.ex. enligt en ytnorm per boende) till en överkomlig kostnad
- motverkar överkonsumtion. All yta över grundstandarderna skall helt betalas av den boende själv. Detta leder på sikt till en bättre hushållning med knappa naturresurser
- inte ger en större subvention till folk med höga inkomster
- inte medför automatiskt stigande subventioner vid ökade kostnader i produktions- och förvaltningsledet
- ökar människors möjlighet att själva välja bostadsstandard och betala för den valda standarden, dvs. subventionerna skall i ökad utsträckning utgå generellt och knytas mer till familjesituationen än bostadens standard
- är enklare och mer lättadministrerat än dagens
- innebär en minskad total subventionsvolym.

Omedelbara åtgärder

I avvaktan på förslag från en parlamentarisk utredning om en total omläggning av bostadsfinansieringen vill miljöpartiet redan nu ta några delsteg i riktning mot de angivna målen. Härigenom kan vi också hålla tillbaka ökningen av subventionerna till det rena boendet. Våra förslag är en

del i vår helhetspolitik som syftar till ett samhälle i bättre balans med vad naturen tål.

I vår familjepolitiska motion har vi lagt förslag på att bostadsbidragen inte längre skall knytas till boendet utan utgå som ett generellt bastillägg till barnfamiljer med låga inkomster. Detta ökar människors valfrihet i bosättningen. Samtidigt ökar priskänsligheten för ökade bostadskostnader, vilket verkar dämpande på inflationen.

I vår skattemotion har vi lämnat förslag till en sänkning av värdet av ränteavdragen. Avdrag föreslås få göras med 44 % av räntorna direkt på skatten. I dag är "värdet" av ränteavdraget 47 % i inkomstskikt över 85 000 kronor.

Denna avdragsbegränsning kommer främst att drabba egnahemsägare och ägare av bostadsrätter för den del av kapitalinsatsen som är egen insats. För att uppnå en ungefär likformig begränsning av subventionerna för alla boendekategorierna bör även räntesubventionerna från och med 1990 minskas med ca 1 miljard kronor, räknat på helår. Minskningen bör framför allt avse äldre lån. Den bör kunna genomföras på samma sätt som när regeringen av samma skäl hösten 1988 föreslog minskade subventioner med 300 miljoner kronor.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk utredning tillsätts för att lämna förslag till en reformering av bostadsfinansieringen enligt de riktlinjer som angetts i motionen,
2. att riksdagen som sin meningger regeringen till känna att reglerna för räntesubventioner bör ändras från och med 1990 så att dessa minskas med ca 1 miljard kronor räknat på helår,
3. att riksdagen till Räntribidrag m.m. anslår 17 200 000 000 kronor för budgetåret 1989/90.

Stockholm den 25 januari 1989

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Jill Lindgren (mp)

Mot. 1988/89
Bo269